

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БІБЛІОТЕЧНІЙ ТА АРХІВНІЙ СПРАВІ

*А. М. Сукало
Київський національний
університет імені Тараса Шевченка*

АРХІВНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Всесвітня тенденція глобалізації створює передумови не тільки для транснаціоналізації економіки, але й сприяє поширенню і репрезентації інформаційних ресурсів історико-культурного спрямування в безмежному просторі інформаційних мереж.

Сучасна діяльність суспільства характеризується виробництвом, генеруванням, обробкою, передаванням та використанням колосальних масивів документальної інформації, репрезентованої на різних носіях. А її акумулювання в інтегрованих інформаційно-пошукових системах, орієнтація на всебічне використання як інформаційного ресурсу є характерною рисою інформаційного суспільства. Старі технології унеможливають інтелектуальну обробку колосального масиву інформації, що, в свою чергу, вимагає застосування телекомунікаційних засобів. Конвергенція телекомунікаційних та інформаційних структур призвела до введення Міжнародним союзом електрозв'язку дефініції “інфокомунікація”, представником якої є Інтернет, що, як засіб збереження та передачі інформації, увійшов до структури сучасної соціокультури в якості одного з головних її елементів.

Характерною особливістю глобалізації інформаційних та телекомунікаційних секторів є утворення Глобальної інформаційної інфраструктури (ГІІ), що сприяє виникненню спільного інформаційного та інтелектуального ресурсу людства, формуванню Глобальної бази знань й системи відкритого інформаційного обміну між зацікавленими суб'єктами.

Перспективні напрями діяльності архівних установ неодноразово підкреслювали підсумкові документи різноманітних заходів

міжнародних організацій, які відіграють важливу роль у координації залучення інформаційних технологій в традиційні архівні процеси, ініціюють впровадження спільних програм та проектів, сприяють створенню міждержавної правової бази в галузі сучасного комунікаційного середовища та інформації. Ці завдання притаманні й фаховим відділенням ЮНЕСКО, однією з засновників якого була Україна¹. Ще у 1964 р. на Брюссельському конгресі МРА було запропоновано створити комісію з питань інформатизації, але тільки США у 1965 р. погодилися застосовувати електронну техніку у діяльності своїх архівів. А вже у 1971 р. було порушено питання про необхідність запровадження політики використання сучасної техніки у роботі архівних установ, зважаючи на можливість втрати масиву адміністративних документів, створених за допомогою комп'ютерних технологій. Це, в свою чергу, призвело до створення на конгресі МРА Комітету по обчислювальній техніці (КОТ) (Москва, 1972 р.)².

Сучасний погляд ЮНЕСКО на технологічні ознаки інформаційного суспільства окреслив тематику документів, в яких характеризуються напрями розвитку інноваційних технологій у гуманітарній сфері та є орієнтирами для їх впровадження в країнах світу. Зважаючи на те, що величезний інформаційний масив бібліотек та архівів є не тільки історичним надбанням людства, але й основою економічного та духовного прогресу суспільства, ЮНЕСКО ініціювала у 1992 р. програму "Пам'ять світу".

Серед першочергових напрямів діяльності світової архівної спільноти постає перспектива опрацювання методів збереження джерел, які відповідають вимогам програми "Пам'ять світу", створення їх електронних аналогів та розробка Хартії збереження глобальної аудіовізуальної спадщини. Сьогодні є необхідним наукове обґрунтування технології умов спільного збереження та використання традиційних документальних колекцій і цифрових матеріалів шляхом створення віртуальних сховищ бібліотечної та архівної інформації³.

Головним чинником та інструментом розвитку і модернізації суспільства на сьогодні виступають Інтернет-технології, що підкреслюється Концептуальним документом програми "Інформаційне суспільство для всіх"⁴. Документи ЮНЕСКО спрямовуються й на вирішення завдань збереження інформаційного ресурсу та забезпечення інтелектуалізації доступу до інформації, підвищення фахо-

вого рівня архівістів для оптимізації використання цифрових технологій при формуванні інтегрованих інтелектуальних ресурсів⁵.

Завданням інформаційної єдності людства відповідає й програма ЮНЕСКО “Інформація для всіх”. Головні положення програми націлені на подолання електронно-цифрового відставання між державами у сфері поширення інформаційної культури, проведення політики міжнародного інтелектуального співробітництва, що базується на розвитку суспільного сектора інформації, інфраструктурою якого постають архіви, бібліотеки та інші інформаційні установи⁶.

Положення програм ЮНЕСКО знайшли підтримку і в ідеях Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства, прийнятої 22 липня 2002 р. на саміті лідерів держав “Великої сімки”. Певна кількість базових положень Хартії безпосередньо торкалася нових перспектив та напрямів розвитку світових інформаційно-комунікаційних технологій, їх стандартизації та сумісності, тобто спрямовувалися на поліпшення використання інформації глобальних інформаційних мереж⁷.

Необхідність активізації застосування сучасних технологій у діяльності архівних установ світу неодноразово підкреслювалася у підсумкових документах міжнародних форумів архівістів, учасниками яких були й фахівці з України. Так, “Рекомендації XIV Конгресу МРА” (21–22.06.2000 р., м. Севілья, Іспанія)⁸ спрямовували архівні установи на стандартизацію технології опрацювання електронних документів та уніфікацію відповідної термінології; пропонували провідним університетам включити курси з архівознавства як обов’язкову дисципліну для правознавців, менеджерів, соціологів та психологів⁹.

Вироблені МРА стратегічні пріоритети на 2000–2010 рр. акцентували на необхідності впровадження комп’ютерних технологій у регіональних відділеннях архівних установ, налагодження їх зв’язків зі світовими архівосховищами та залучення інформатизаційних технологій в адміністративну діяльність установ. Одним з головних завдань визначалося поширення фахової освіти щодо оволодіння методами роботи з електронними ресурсами, створеними у процесі електронного діловодства, у тому числі і з застосуванням сучасних веб-технологій¹⁰.

Міжнародна діяльність архівної спільноти наголошує на необхідності залучення сучасних методів репрезентації документальної спадщини народів, яка ще донедавна була недоступною для світо-

вого загалу. Тому архівісти України в своїй діяльності намагаються дотримуватися вимог європейського відділення МРА, що, безумовно, сприяє організації єдиного інформаційного простору завдяки впровадженню стандартизованих програмних продуктів¹¹.

Матеріали “Резолюції Делегатських зборів” світової архівної спільноти звертали увагу урядів на підтримку проекту збереження оцифрованої спадщини, підготовленого Європейською комісією зі збереження і доступу (ЕСРА) (13.10.2001 р., м. Рейк’явік, Ісландія)¹². Сьогодні важливим питанням є поширення доступу до створених електронних каталогів, електронних версій традиційних архівних довідників у вигляді баз даних (далі – БД) та національних архівних каталогів країн Євросоюзу шляхом залучення веб-технологій. З метою їх об’єднання ЮНЕСКО ініціювало проект створення глобальної мережі інтегральної інформаційної системи. В рамках цього завдання 2-га Генеральна асамблея EURVІKA (Європейське відділення МРА) розглянула низку питань, серед яких: загальна концепція створення інтегральної електронної мережі країн ЄС у співпраці з Архівом Відкритого суспільства (Будапешт), Стратегічний план EURVІKA, спрямований на підтримку проекту “Спільна архівна спадщина країн та народів Центральної та Східної Європи”¹³, ініційованого у 1997 р. на Сковронівських читаннях (Colloquia Jerzy Skowronek Dedicata)¹⁴.

Сьогодні стратегія України полягає в активізації співробітництва з ЮНЕСКО, яке спрямовується на забезпечення збереження історичної, культурної і духовної спадщини свого народу в процесі становлення інформаційного суспільства. Відповідно до міжнародних актів перспектива удосконалення діяльності українських архівів тісно пов’язана зі світовою тенденцією подальшого запровадження телекомунікаційних технологій, модернізацією архівних традиційних процесів, розвитком документознавства, діловодства та документообігу.

Загальні закономірності глобального інформаційного розвитку людства впливають й на законотворчу діяльність державних органів влади України. Тому при розробці нормативно-регламентуючих актів враховується низка складових засад побудови інформаційного суспільства: рівень розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури (тобто його технологічної бази) та інфраструктури підтримки інновацій (тобто створення умов для забезпечення економічної ефективності використання новітніх технологій). Ці про-

цеси держава регулює низкою законодавчих актів, які забезпечують правовий захист та стимулюють розвиток усіх компонентів інформаційного простору України. Це документи, що відповідають політиці держави щодо забезпечення конституційних прав громадян на отримання інформації – Закони України “Про інформацію”, “Про Національну програму інформатизації”, “Про Концепцію Національної програми інформатизації”, „Про захист інформації в автоматизованих системах” тощо¹⁵.

Політика держави у сфері поширення інформаційної інфраструктури полягає у виконанні завдань діючого законодавства та в законотворчому процесі, який спрямований на реалізацію формування інформаційного суспільства в Україні. Так, проект Концепції національної інформаційної політики наголошує на необхідності дотримання законодавчого підґрунтя діяльності усіх гілок влади щодо подальшого розвитку інформатизаційних процесів у державі.

Треба констатувати, що Проект концептуально окреслює державну політику в інформаційній сфері, до якої належить й архівна справа. Вона спрямовується на удосконалення законодавчої бази архівної справи та справочинства; розвиток науково-методичних розробок у галузі документознавства, архівної справи, діловодства та документообігу; залучення інноваційних технологій до формування та збереження НАФ, у тому числі й зарубіжної Україніки; виконання цільової програми створення страхового фонду унікальних, рідкісних та пошкоджених видань; дотримання вимог пріоритетності національних інтересів при утворенні та використанні інформаційного ресурсу; обов’язкове запровадження системи захисту інформації від несанкціонованого доступу; інтеграції інформаційного ресурсу НАФ до національної інформаційної мережі та глобального інформаційного простору; впровадження національних стандартів, які відповідають міжнародним вимогам щодо електронного діловодства, електронного документообігу та оцифрування документальної спадщини та ін.

Концептуальна стратегія формування системи національного електронного інформаційного ресурсу (далі – НЕІР) визначила умови залучення до єдиної національної системи всієї сукупності інформаційних ресурсів, серед яких важливе місце посідає масив НАФ. Слід звернути увагу на те, що у Концепції неодноразово підкреслюється необхідність використання уніфікованого програмного супроводу суб’єктами-утворювачами галузевого інформа-

ційного ресурсу для забезпечення сумісності інформаційно-пошукових систем, що сприятиме репрезентації й архівних масивів у глобальних мережах.

Відповідно до Концепції перший етап реалізації завдань НЕІР (2003–2004 рр.) вимагає координації органів виконавчої влади щодо розроблення Положення про НЕІР та відповідних нормативно-правових актів, реєстрації інформаційних ресурсів; створення структури НЕІР та її підтримка.

У рамках другого етапу (2005–2006 рр.) планується запровадити системи сертифікації й стандартизації національних ресурсів та залучити технології широкого доступу користувачів до інформації.

Третій етап, що планується розпочати у 2007 р., передбачає включення до реєстру інформаційні ресурси, які були створені суб'єктами недержавної форми власності.

Орієнтація державної політики на перспективу розвитку та залучення інформаційних технологій спрямована й на вирішення питань щодо забезпечення правової охорони об'єктів, які відносяться до сфери інтелектуальної власності. Тому прийнята на сьогодні Концепція розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності¹⁶ законодавчо забезпечує перспективу вирішення цього питання спільно з Європейським співтовариством. Здійснення комплексу заходів у зв'язку з гармонізацією національного законодавства з нормами міжнародних договорів передбачає впровадження сучасних інформаційних технологій у процеси захисту прав об'єктів інтелектуальної власності, що в подальшому сприятиме забезпеченню дотримання законодавства при широкому доступі користувачів до сучасних інформаційних ресурсів й архівних установ, які виступають об'єктами інтелектуальної власності.

Таким чином, слід констатувати, що перспектива запровадження сучасних технологій в архівній справі визначається сучасним станом державного та світового інформаційного простору, державною політикою щодо стратегічного планування розбудови інформаційного суспільства в Україні та проектами Державного комітету архівів України (далі – ДКАУ), спрямованими на реалізацію процесів інформатизації галузі. А сучасне уявлення про архівні установи, які гарантують забезпечення конституційних прав громадян на отримання інформації, надають їм перспективу активної участі в формуванні державної інформаційної політики та гармонізації і координації її з завданнями своєї галузі.

Розвиток інформаційних телекомунікацій робить світ більш взаємопов'язаним та прозорим. За останні десять років комунікаційні системи впевнено змінюють технологічні процеси архівних установ України, наближають їх інформаційні ресурси до глобального інформаційного простору. Глобалізація архівної діяльності в контексті загальносвітового розвитку вимагає її трансформації, результатом якої є перетворення документно-інформаційних ресурсів в інформаційний продукт. Перспективи розвитку архівної справи в Україні диктуються головними чинниками світової тенденції застосування інформатизаційних процесів щодо зберігання та репрезентації історичного надбання людства. Отже, входження українських архівів до єдиного інформаційного простору зумовлено потребою залучення сучасних засобів обробки величезних масивів інформації, відсутністю можливості повного задоволення наукового попиту користувачів тільки документальним масивом своєї установи, необхідністю запроваджувати новітні технології для організації збереження існуючих масивів та отримання наступних. Передусім слід відзначити, що рівень розвитку інформатизації архівних установ держави істотно характеризує її місце у цивілізованому світі.

Як відомо, розвиток телекомунікаційної мережевої взаємодії усіх галузей життєдіяльності суспільства, процесів генерації та інтеграції їх інформаційних ресурсів неможливо здійснити без залучення науково-технічного потенціалу держави для розробки вітчизняних базових напрямів реалізації головних завдань інформатизації суспільства.

У розробленому Державним комітетом зв'язку та інформатизації України проекті програми "Електронна Україна" провідне місце посідає Державна науково-технічна програма розвитку Інтернету в Україні (2000 р.)¹⁷. Проект програми охоплює усі технологічні спрямування інформатизації різних галузей діяльності держави. Водночас програма має на меті скоординувати ту інформатизаційну діяльність, яку вже проводять ці галузі. Це стосується й запровадження інноваційних технологій в архівних установах України. Програма передбачає, по-перше, вирішити питання техніко-програмного забезпечення (головний чинник), яке сприятиме якості доступу до інформаційних ресурсів усіх регіонів України. Цим завданням повинна відповідати й державна магістраль передачі даних, до якої важливим сегментом повинна увійти мережа Інтернет-ресурсів архівних установ.

Тому необхідною передумовою позитивних зрушень виступає перспектива розробки вітчизняних конкурентоспроможних програмних продуктів, що покликано спрощувати залучення інформаційних ресурсів установ до національної інформаційної мережі.

У рамках цієї програми ДКАУ у 2001 р. розробив три проекти інформатизації галузі, розраховані на реалізацію у 2002–2004 рр. Перш за все, передбачалося створення розгалуженої телекомунікаційної мережі веб-серверів архівних установ для їх подальшого поєднання на веб-порталі Держкомархіву; створення типової моделі технологічного циклу автоматизації державного архіву обласного рівня; запровадження локальних мереж центральних історичних архівів та репрезентація їх інформаційного ресурсу на веб-порталі ДКАУ. При плануванні перспективних завдань проектів був врахований постійно зростаючий попит суспільства на архівну інформацію та входження України до глобальної інформструктури. Тому, як наслідок, головною метою визначається побудова галузевої інформаційної системи веб-ресурсів, що здійснюється за трьома напрямками: 1) створення Центру веб-ресурсів, до бази якого надходить та зберігається інформація з галузевих серверів; 2) створення веб-серверів регіональних установ у 7 центральних, 24 обласних держархівах, Держархівах АРК, міст Києва й Севастополя; 3) побудова галузевої мережі передавання даних з потужним комунікаційним Центром у ДКАУ, який покликаний забезпечувати передавання інформації в Інтернет та здійснювати захист інформації від несанкціонованого доступу. Складність та значна вартість цих робіт передбачають повну реалізацію програмних завдань за 5 років.

В умовах інформаційної глобалізації автоматизація архівної справи стає дедалі все більш пріоритетним напрямом архівної політики, але стартовий рівень забезпечення установ галузі комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням є дуже неоднорідним. Це суттєво утруднює їх роботу по створенню єдиного інформаційного продукту та потребує підтримки як в технологічному та науковому, так і в організаційному та фінансовому плані. Тому розроблена ДКАУ програма як динамічна та функціональна система надає можливості поетапного удосконалення матеріально-технічної бази установ; формування електронного ретроспективного продукту; забезпечення сумісності галузевого електронного ресурсу; формування та репрезентації інтегрованого інформаційного продукту;

створення веб-сайтів установ галузі; покращення стану розвитку телекомунікаційної структури регіону; запровадження системи електронної доставки документів; підвищення можливості сучасного комплектування електронними документами фондоутворювачів; підвищення статусу установ галузі в єдиному національному та глобальному інформаційному просторі.

Координаційним центром реалізації завдань перспективи інформатизації галузі виступає ДКАУ, під егідою якого у 1998 р. була розроблена Концепція інформатизації архівних установ України¹⁸, головні напрями якої не втрачають актуальності й сьогодні. Окремим питанням постає опрацювання збільшеного потоку електронних документів, визначення критеріїв відбору для їх архівного зберігання, уніфікації описування електронних документів; зокрема, забезпечення адекватного опису інформації окремих файлів у CD-ROM, DVD; обов'язкового врахування при описуванні групи документів програмних платформ, на яких вони створюються, можливості їх сумісності тощо.

Впровадження комунікаційних технологій для репрезентації документального ресурсу НАФ призводить до утворення електронного архіву (далі – ЕА), який забезпечує в віртуальному середовищі користувачів інформацією. На вирішення пріоритетних завдань віртуалізації архівних фондів спрямовані й програми ДКАУ: наповнення електронного ЦФК, запровадження інформатизаційних процесів в установах галузі та створення галузевої інформаційної мережі.

У рамках вирішення завдань, окреслених указами¹⁹ та розпорядженням²⁰ Президента України, ДКАУ розробив Програму інформатизації архівної справи; створив Центр інформаційних технологій та розпочав формування галузевої веб-сторінки галузі²¹.

На сьогодні нова парадигма інформатизації галузі полягає у формуванні розподіленого інформаційного ресурсу для його репрезентації у такій ієрархічній схемі: установа → регіональна → галузева → національна → світова інформаційна мережа.

Стратегія формування інтегрованої архівної мережі базується, перш за все, на Державній програмі розвитку Інтернету в Україні згідно з проектом “Електронна Україна”. Практичним втіленням Програми інформатизації архівної галузі є створення Центру інформаційних технологій ДКАУ, діяльність якого спрямовувалася на розробку структури офіційного веб-сайту галузі, на якому представлена різноманітна фахова інформація. Треба відзначити, що

сайт ДКАУ є головним порталом загальнонаціональної архівної інформаційної системи, тому першочерговим його завданням є репрезентація інформаційного ресурсу галузі, що представлено електронним довідником інституційного рівня “Архівні установи України”, який охоплює інформацію щодо 56 архівів-зберігачів фондів та має перспективу гіпертекстового посилання.

Повфондовий рівень подання інформації заплановано репрезентувати інформаційною системою “Центральний фондний каталог”, що теж передбачає гіпертекстове посилання на структурні частини фондів згідно з програмою „Архівні фонди України”²² та створення путівників нового покоління – електронних анотованих реєстрів описів фондів. Система ЦФК розглядається як комплексна інформаційно-пошукова система, створена на єдиних концептуальних і практичних підходах по формуванню та доступу до інформаційного ресурсу, узгоджена з Міжнародним стандартом описування архівних документів ISAD(G).

У свою чергу, концепція програмного продукту “Архівні фонди України” полягає у формуванні інформаційної системи ЦФК, складовими якої є сегменти архівних масивів окремих установ галузі, що створювалися, по-перше, за рекомендаціями опису до БД “Аркуш фонду” та, по-друге, методом конвертації до програми раніше складених у різних форматах БД. Ця програма дає можливість створювати інформаційний ресурс за єдиною методикою та на єдиній програмній платформі, з наступним інтегруванням його в єдину розподілену галузеву систему – ЦФК з перспективою репрезентації інформації в мережі Інтернет.

Необхідність підвищення ефективності використання НАФ як інформаційного ресурсу; збереження цінних колекцій та фондів шляхом створення їх електронних копій; окреслення правових, організаційних та технологічних принципів створення електронного архіву в юридичному державному та світовому полі на сучасному етапі набувають статусу головної мети. Тому актуальним стає питання окреслення правового статусу ЕА як найбільш цінної частки загальнонаціонального інформаційного ресурсу, що вимагає дотримання прав інтелектуальної власності та авторського права, окреслення прав та обов’язків учасників організації діяльності ЕА, порядку надходження електронних масивів документів державного й комерційного походження та закріплення типових варіантів форматів доступу.

ЕА по суті є інтегрованим інформаційним ресурсом, який

створюється галузевими архівними установами та організаціями, які мають на збереженні архівні фонди. Проект запровадження цієї технології повинен опікуватися нормативними актами держави, якими вона підтверджує свою зацікавленість збереженням національного надбання та надає цьому суттєву фінансову підтримку.

Структура ЕА поєднує декілька методик збереження та репрезентації архівної інформації – це потужна автоматизована система, яка повинна зберігати файли архівних документів та забезпечувати збереження страхової інформації на CD чи DVD. Теоретично автоматизована система для збереження та використання інформації має ряд переваг – це й облік документів, контроль за запитами, швидке виконання тематичних запитів, безпосередня репрезентація в мережах тощо. Але вона потребує фінансової підтримки та модернізації відповідно до вимог часу. Методика збереження інформації на фізичних електронних носіях має переваги в заощадженні площ архівосховищ, але передбачає періодичний перезapis та конвертацію інформації на модернізованому обладнанні та програмних продуктах удосконалених систем зчитування.

Складна система повнотекстового наповнення головного порталу ЕА, на нашу думку, передбачає декілька етапів: 1) створення електронної версії ЦФК та репрезентація його у глобальній інформаційній мережі; 2) поетапне залучення до інформаційної системи тематичних та облікових БД, у тому числі й зарубіжної Українкі; 3) введення до обігу повнотекстових БД (далі – ПБД) оцифрованих документальних масивів; 4) розробка нормативних актів згідно з прийнятими Законами “Про електронний документ та електронний документообіг”, “Про електронний цифровий підпис”²³ щодо отримання на збереження сучасних електронних масивів безпосередньо від фондоутворювачів; 5) утворення на базі ЦФК тематичних ПБД архівного документального масиву. Підвалини створення ЕА закладаються вже сьогодні, але відсутність відповідного державного фінансування, незадовільне положення на державному ринку програмних продуктів та технічних засобів, висока вартість послуг провайдерів, невелика кількість чи відсутність сучасної потужної техніки спричиняють затримку інноваційним впровадженням ідей інформатизації галузі та формуванню ЕА в життя. Тому реальне втілення перспективи формування ЕА є завданням на майбутнє, вирішення якого прямо пов’язане з розв’язанням недоліків сьогодення архівної галузі.

Входження України до глобального інформаційного середовища окреслює найближчу перспективу, яка постає у реалізації тих завдань, що визначені стратегічною політикою ДКАУ, та втілюється в удосконаленні традиційних технологічних процесів, формуванні електронного довідкового апарату, репрезентації електронного інформаційного ресурсу установ в інформаційних системах та створенні тематично-облікових БД, заанонсованих ДКАУ: “Архівні зібрання України”, “Генеральний довідник “Архівні установи України”, „Зарубіжна Україніка”, “Анотовані реєстри описів фондів державних архівів”, “Еліта України XVIII–XX ст.: Національний реєстр особистих фондів”, “Документи з історії і культури євреїв в архівах України” тощо.

Сучасні технології спрощують реалізацію завдань, окреслених ДКАУ, щодо утворення тих інформаційних продуктів, які покликані більш повно розкривати зміст архівних фондів, сприяють формуванню єдиного масиву документів, що розпорошені по різних сховищах, за тематикою, а деякі з них взагалі не відомі дослідникам. Заанонсовані БД обіймають певний масив документів, що надалі, безумовно, буде репрезентовано в глобальній інформаційній мережі.

Треба відзначити, що в рамках цього питання, безперечно, всі заанонсовані ДКАУ програми та проекти, як-то, “Реєстр розсекречених архівних фондів”, “Національний реєстр втрачених та переміщених архівних фондів”, “Празькі архіви”: Зведений каталог архівів української еміграції в міжвоєнний період” – мають можливість при формуванні загальногалузевої інформаційної системи увійти до неї тому, що при їх створенні використовується комп’ютерний набір, тобто це є інформаційним продуктом.

Задекларовані незалежною Україною права її громадян на отримання та використання інформації є однією з необхідних умов становлення та розвитку демократичних перетворень у суспільстві. Архівні установи та інформаційні ресурси, які вони зберігають, відіграють важливу роль у формуванні інформаційного суспільства в Україні, забезпечують історико-культурну єдність держави, що є життєво необхідною умовою її економічного зростання, успішних політичних реформ та зміцнення її міжнародних зв’язків, у тому числі шляхом репрезентації в глобальній інформаційній мережі документального надбання держави.

-
- ¹ *Макаренко Є.А.* Інформаційне суспільство, політика, право в програмній діяльності ЮНЕСКО. – К., 2002. – 384 с.
- ² *Шумаков С.А.* Проблемы проектирования компьютерных информационных систем для учреждений архивной отрасли // Документ. Архив. История. Современность : Сб. науч. тр.– Екатеринбург, 2001.–Вып. 1. – С. 52–64.
- ³ *Макаренко Є.А.* Цит. пр.– С. 303–307.
- ⁴ „Інформаційне суспільство для всіх”: Концептуальний документ ЮНЕСКО, 29 сесії Генеральної конференції, 1996 р. // Електронний ресурс <http://www.ifap.ru/ofdocs/program1.htm>.
- ⁵ *Макаренко Є.А.* Цит. пр. – С. 285–304.
- ⁶ Програма ЮНЕСКО “Інформація для всіх” // Електронний ресурс <http://www.ifap.ru/ofdocs/program1.htm>.
- ⁷ *Макаренко Є.А.* Цит. пр.– С. 349–357.
- ⁸ Рекомендації XIV Конгресу МРА //Арх. України. – 2000.– № 4/6.– С. 85–87.
- ⁹ XIV Міжнародний конгрес архівів // Там само.– С. 84–90.
- ¹⁰ З матеріалів XIV Міжнародного конгресу архівів // Там само. – 2001. - № 1/2. – С. 102–106.
- ¹¹ *Коломієць В.Ф.* Міжнародні інформаційні системи : Підручник. – К., 2001. – С. 348–353.
- ¹² Резолюція Делегатських зборів. Рейк’явік, 13 жовтня 2001 року // Арх. України. – 2001. – № 6. – С. 70–71.
- ¹³ Засідання організаційного комітету Міжнародної програми “Спільної архівної спадщини країн та народів Центральної та Східної Європи” // Електронний ресурс <http://www.archives.gov.ua>.
- ¹⁴ *Боряк Г.В.* Виклик часу: нові стратегічні ініціативи міжнародного архівного співтовариства // Арх. України. – 2001. – № 6. – С. 66–72.
- ¹⁵ Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р., № 2657-ХІІ; Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лют. 1998 р., № 74/98-ВР; Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 4 лют. 1998 р., № 75/98-ВР // Електронний ресурс <http://rada.kiev.ua>.
- ¹⁶ Електронний ресурс <http://rada.kiev.ua>.
- ¹⁷ „Електронна Україна”: Проект Програми // Електронний ресурс <http://rada.kiev.ua>.
- ¹⁸ *Дубровіна Л.А.* Основні положення Концепції комп’ютеризації архівної справи // Студії з архівної справи та документознавства. – 1998. – Т. 3. – С. 6–17.
- ¹⁹ Про вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення Президента України та органів державної влади: Указ Президента України від 14 квіт. 2000 р., №887/2000; Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого

доступу до цієї мережі в Україні: Указ Президента України від 31 лип. 2000 р. //Електронний ресурс <http://rada.kiev.ua>.

²⁰ Про невідкладні заходи щодо розвитку архівної справи: Розпорядження Президента України від 2 верес. 2000 р., № 273/2000-рп // Електронний ресурс <http://rada.kiev.ua>.

²¹ З оголошення рішення Колегії Держкомархіву від 14 верес. 2000 р. “Про План дій Державного комітету архівів України на виконання Розпорядження Президента України від 2 верес. 2000 р., № 273” „Про невідкладні заходи щодо розвитку архівної справи”: Наказ ДКАУ від 15 верес. 2000 р., № 50 //Електронний ресурс <http://www.archives.gov.ua>.

²² Рішення Колегії Держкомархіву України від 25 лип. 2001 р. „Про створення Інформаційної системи “Центральний фондний каталог” : Наказ ДКАУ від 27 лип. 2001 р., № 61 // Вісн. Держ. ком. архівів України. – 2001. – Вип. 2/3. –С. 91–95.

²³ Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 трав. 2003 р., № 851-IV; Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 трав. 2003 р., № 852-IV // Електронний ресурс <http://rada.kiev.ua>.